

Droefheid zal vreugde worden

Ledevaartkerk Chaam, 14 mei 2023

Ds. J.S. Dondorp

Schriftlezing: Jesaja 41:17-20

Schriftlezing: Johannes 16:16-24

Inleiding

In de evangelielezing is Jezus bezig met afscheid nemen. De evangelist laat Jezus een lang tafelgesprek houden of misschien zou je beter leerrede kunnen zeggen. Daarin bemoedigt hij de leerlingen voor de tijd die komen gaat. De tijd dat ze zonder hun meester verder moeten. Die gedachte van afscheid past in de tijd vlak voor Hemelvaart. Jezus spreekt over droefheid of verdriet én over vreugde. Maar uiteindelijk gaat het misschien wel over vertrouwen. Vertrouwen in de Eeuwige, aan wie je alles kan vragen. Zo eindigt de lezing. Met een oproep om te vragen. Die tekst heeft deze zondag zijn naam gegeven: Rogate, vraag maar! Gaat de evangelielezing over droefheid en gemis, de profetie gaat over droefheid en behoefte. Het is een bemoediging voor mensen die niets te drinken hebben. God doet hier de belofte om water te laten ontspringen. Zo kom ik op het thema voor vanmorgen: Droefheid zal vreugde worden.

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

Ik herinner me een Sinterklaasgedicht van mijn vader over de werkwoorden 'zien' en 'kennen'. Het was een filosofisch gedicht, eigenlijk te mooi voor Sinterklaas. Mijn moeder heeft het gedicht minimaal drie keer gelezen. Het gedicht zelf is er inmiddels niet meer. Wat ik me herinner is woordspelingen over manieren van zien.

Verschillende manieren van kijken naar de dingen. Het cadeau was een vogelgids met de titel 'Zien is kennen'. Vogelaars zullen het vast en zeker kunnen beamen: je hebt verschillende soorten zien. Er is een soort van zien waarbij je weet wat je ziet, en waarbij betekenis en ervaring meespeelt. Of je ziet oppervlakkig iets langs fladderen zonder er van te weten. Als ik een vogel zie, zie ik een vogel en meer ook niet. Een vogelaar ziet een soort die misschien wel zeldzaam is. Hij of zij weet waar die vogel zich thuis voelt en hoe die zich gedraagt. Dat is een heel andere soort van zien. Je zou het aanschouwen kunnen noemen: wetend zien. Zien dat wordt beïnvloed door kennis en ervaring. Over die twee soorten zien ging het gedicht van mijn vader.

In de evangelielezing van vanmorgen, zijn het die twee soorten zien. Jezus spreekt de leerlingen toe, hoofdstukken lang. Over hoe het zal zijn als hij niet meer fysiek onder hen is. Hij heeft gesproken over de pleitbezorger, die wij kennen als Heilige Geest. De helper die steun biedt. Die ondersteuning zullen ze nodig hebben, want Jezus voorziet dat ze tegenstand zullen ontmoeten. De gemeente van de evangelist Johannes wéét van die tegenstand. Misschien hebben ze het zelf wel ervaren. In elk geval weten ze dat de tempel in Jeruzalem verwoest is, dat de Joodse geleerden het niet met ze eens zijn en dat de Romeinen zowel Joden als volgelingen van Jezus vervolgen.

En dan klinken de woorden van Jezus: Nog maar een korte tijd en jullie aanschouwen mij niet meer. En wéér een korte tijd en jullie zullen mij zien... Het is alsof hij ze oproept om op een nieuwe manier te zien. Eerst aanschouwen ze de situatie, die alleen maar droevig stemt. Het is een zien dat doordrenkt is van verdrietige ervaringen. Een verdrietig zien dat het zicht op toekomst belemmert. Nog maar een korte tijd zien jullie de wereld door je tranen heen, dat is misschien wat Jezus ongeveer probeert te zeggen. De wereld die ze zien is inderdaad een tranendal. De wereld van Jezus, waarin de Romeinen de baas waren, die van Johannes waarin samen met de tempel alle hoop verwoest was, én de onze waarin vrijwel alles wat er toe doet in geld wordt uitgedrukt waarin het moeilijk is om het tij van klimaatverandering te keren, waarin oorlog steeds vaker antwoord is op machtspolitiek waarin mensen met heel veel onzekerheid te maken hebben... Als we de wereld aanschouwen vanuit onze ervaring, levert dat in de praktijk meestal verdriet of droefheid op. Maar Jezus pleit voor een andere manier van zien. Een profetisch zien, zónder die droevig stemmende ervaring. Een zien voorbij de logistiek en de toekomstprognoses, een zien met de liefdevolle ogen van de Eeuwige. Met Gods milde ogen zien we geen logistieke onvolkomenheden maar medemenselijkheid en perspectieven en vooruitzichten. Hoe bitter en wrang het leven op deze wereld vaak ook is, we mogen ons altijd gedragen weten door Gods liefde, we mogen altijd beseffen dat God iets mooiers met ons voor heeft. Zo iets denk ik dat Jezus bedoeld kan hebben.

Verdriet zal in blijdschap veranderen, droefheid wordt vreugde! Om dat te illustreren gebruikt Jezus het beeld van een zwangere vrouw. Een bevalling is pijnlijk en zwaar, maar als het kind er eenmaal is, dan is alle pijn vergeten, dan is er alleen nog maar vreugde. Uit eigen ervaring kan ik er niets over zeggen. Toch vind ik het een lastige vergelijking. Gelukkig gaat een bevalling tegenwoordig meestal goed, maar niet altijd. Dan blijft de pijn voortduren. En als er iets met het kindje is, is de vreugde gekleurd. Johannes kon als man de reikwijdte van dit beeld niet helemaal goed inschatten. Maar misschien is het niet meer dan een beeld en moeten we er niet te veel achter zoeken. In de Bijbel zien we vaker de metafoor van de kinderloze vrouw die gezegend zal worden met een rijke kinderschare. Zoals bijvoorbeeld in Psalm 113:9. "De onvruchtbare vrouw laat Hij wonen in het huis, een vrolijke moeder van kinderen." Die regel is bedoeld als voorbeeld van Gods zegenende liefde en niet als zout in de wonde van kinderloze vrouwen of mannen. Toch denk ik: wat de Psalmist, en later de evangelist hier zegt is dat God solidair is met degenen die het niet getroffen hebben. Mensen die blijven zitten met een verlangen dat onvervuld blijft. Of mensen die zich nutteloos en onvruchtbaar voelen. De rol van God is om juist hen te troosten en te bemoedigen. Immers, God kent het verdriet van mensen en wil hen nabij zijn. Droefheid mag vreugde worden. Want een mensenleven is meer dan alleen het verdriet of gemis. Droefheid mag vreugde worden. Niet zozeer oppervlakkige vrolijkheid, al is dat ook goed, maar doorleefde vreugde, waarbij het verdriet niet wordt weggepoetst.

We hadden het over twee soorten zien. Zo zijn er ook twee soorten vragen. Je hebt vragen om je zin door te draven. "Kindertjes die vragen worden overgeslagen!" Dat soort vragen. Daarnaast zijn er vragen die diep in je hart liggen. Vragen die raken aan je innerlijk verlangen. Verlangen naar erkenning, naar liefde, naar vrede

bijvoorbeeld. Vragen die er werkelijk toe doen in het licht van Gods Koninkrijk. Vragen die je kunt stellen in naam van Jezus. Oppervlakkige vragen zou je niet stellen in Jezus naam. God vragen of we de nieuwste gadgets mogen hebben, voelt niet goed. Maar échte vragen kunnen we wel stellen. Existentiële vragen, die gaan over de zin van het leven. Wat je in mijn naam vraagt, zegt Jezus, zal je ontvangen. Dat is heel iets anders dan 'U vraagt, wij draaien'. God is niet een 'wonderautomaat': stop er een gebedje in en je krijgt precies waar je om gevraagd hebt. Zo werkt bidden niet. Het blijft een lastige materie hoe het dan wel werkt. Want hoe lang niet hebben we gebeden voor vrede in Oekraïne. Is dat dan niet een diep doorleefd verlangen dat we in Jezus' naam aan God durven vragen? Toch denk ik dat het goed is om te blijven bidden om vrede. Vooral vandaag, op zondag Rogate, zondag 'Vraag maar!'. Vanuit die andere, liefdevolle manier, blijven we vragen en bidden. Misschien dat daarmee door alle ellende en droefheid van de oorlog, een klein sprankje vreugde zichtbaar en voelbaar wordt. Zolang mensen doorgaan met vechten, wordt het geen vrede. Maar als er ook mensen zijn die met liefdevolle ogen kijken, dan wordt misschien de pijn een beetje verzacht en worden er kleine stapjes gezet in de richting van vrede. Huub Oosterhuis heeft over die gedachte een prachtig lied geschreven. Daarin is God een vriendelijk licht, als een mantel om ons heen. Wij mogen God zoeken, wij mogen God vragen blijven stellen, want waar zijn wij als God niet waakt over al onze gangen.... Gijzelf, zo besluit Oosterhuis, is de ziel van onze gebeden.

Amen